

Проблеми хімічної та радіаційної безпеки України

На черговому засіданні Президії НАН України 29 квітня 2015 р. члени Президії НАН України та запрошені заслухали й обговорили наукову доповідь директора Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України» члена-кореспондента НАН України Г. Лисиченка «Проблеми хімічної та радіаційної безпеки України».

У виступах академіка НАН України Б. Патона, голови Північно-східного наукового центру НАН України та МОН України, голови ради директорів Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України академіка НАН України В. Семиноженка, начальника Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту генерал-майора служби цивільного захисту В. Кропивницького, Національного координатора проектів в Україні Продовольчої та сільськогосподарської Організації ООН М. Малкова, академіка-секретаря Відділення біохімії, фізіології та молекулярної біології НАН України, директора Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України академіка НАН України С. Комісаренка, директора Державної установи «Інститут медицини праці НАМН України» академіка НАН України Ю. Кундієва було наголошено, що проблемні питання стану хімічної та радіаційної безпеки свідчать про масштабність регіональних джерел небезпеки в Україні. Починаючи з післявоєнних років минулого сторіччя в Україні утворилося багато небезпечних звалищ хімічних та токсичних речовин. Найбільшу екологічну небезпеку створюють стійкі органічні забруднювачі (пестициди, гербіциди, хлорорганічні сполуки), а також залишки ракетних палив – гептил, аміл, меланж та ін.

Тому виконання розробленого в Україні в рамках Стокгольмської конвенції Плану вилучення цих хімічних джерел є дуже актуальним завданням, над яким працюють фахівці установ НАН України спільно із закордонними спеціалістами.

Було наголошено, що незважаючи на скрутне економічне становище держави, виконання робіт за зазначеним Планом необхідно продовжувати. При цьому слід враховувати й те, що багато небезпечних звалищ токсичних речовин залишилися в Донецькій і Луганській областях, які не контролюються українською владою.

Велику загрозу становлять також діючі об'єкти підвищеної небезпеки, які містять хімічні та радіоактивні речовини. Аварії на них призводять до регіонального забруднення великих територій, а також часто мають транскордонний характер.

Зрозуміло, що ці питання стосуються не тільки України. Є програми НАТО зі збереження транскордонних територій, програми Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН й установам НАН України необхідно активно брати участь у виконанні цих міжнародних програм.

Президія НАН України також нагадала, що академія з перших днів підключилась до робіт з ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. Вчені академічних установ проводили експертизу проектів будівництва безпечного конфайнменту над зруйнованим четвертим енергоблоком, в результаті якої було обрано проект «Арка», що зараз реалізується на промайданчику ЧАЕС.

Сьогодні фахівці НАН України здійснюють дослідження паливовмісних мас, які накопичились в об'єкті «Укриття», відпрацьовують шляхи їх вилучення, а також займаються питаннями виведення Чорнобильської АЕС з експлуатації, моніторингу радіаційного стану в Зоні відчуження, впливу радіаційного забруднення на флору, фауну та населення в цій зоні тощо.

Було прийнято проект постанови з цього питання *(Прес-реліз за підсумками засідання Президії НАН України 29 квітня 2015 р. // Національна академія наук України (<http://www.nas.gov.ua>)).*